

Paralela între Epigonii **Ă**Ÿi Scrisoarea III - Evidențierea antitezei

Dependent, într-o măsură mai mare sau mai mică, de înaintașii săi (Alecsandri, Bolintineanu, Heliade, Gr. Alexandrescu), la vârsta de 20 de ani Eminescu devine dintr-o dată el însuși, neașteptat de nou și original, prin Epigonii. Acest poem (apărut pentru prima dată în Convorbiri literare din luna august 1870) adună, ca într-un focar, principalele direcții de dezvoltare a literaturii moderne, de până la cel mai mare poet al nostru.

Compozițional, Epigonii se sprijină pe o antiteză, procedeu tipic romantic, între trecutul însufletit de idealuri, epoca scriitorilor de la 1848, și prezentul dominat de scepticism rece. Apropiat ideologic de înaintași, a căror spuză era sântă și frumoasă, pentru că era izvorată din inimă, poetul repudiază scepticismul, însă constată totodată imposibilitatea de a i se sustrage, acesta fiind o trasătură inerentă epocii.

Prima parte a poemului este o oda închinată zilelor de aur când au trăit poeți ce-au scris o limbă ca un fagure de miere. Creșterea ușor retorică a frazei poetice, ca și unele epitete ca: visări dulci și senine, dulci și mandre primaveri, verzi dumbravi cu filomele, mai amintesc de Alecsandri și Bolintineanu. Dar gestul scufundării într-o mare de vise, oceane de stele, zilele cu trei sori în frunte, izvoarele oglindirii și raurile de cântări sunt imagini care arată pe marele Eminescu. Cum s-a mai observat, în partea a doua a poemului Eminescu e total original, purificat de orice urmă de convenție și retorism. Acum apare mișcarea abruptă, săcadată a frazei satirice. Propozițiile sunt scurte, interogative, juxtapuse, eliptice de predicat cele mai multe.

Metafora, prin care abstracțiile devin materiale palpabile, se află aici, în partea a doua a poeziei Epigonii, la locul ei mai mult ca oriunde: Epigonii sunt simțiri reci, harfe zdrobite; deși sunt tineri, mici de zile, sunt mari de patimi și cu inimă batrane, urate; în timp ce înaintașii, deși sunt batrani, au inimă mari, tinere încă. Contrastul tânăr-batran, înfatisat prin rasturnare, izbete imaginația, imprimându-se cu o forță expresivă imposibil de aflat altundeva decât la Eminescu.

Ultimele 3-4 strofe ale Epigonilor realizează prin până la Eminescu una dintre cele mai patrunzătoare pagini lirice în care e vorba de scepticism: Epigonii privesc reci la lumea asta, disprețuiesc pe vizionari și consideră că totul e convenție, de vreme ce s-a constatat că un lucru care azi e drept, mâine poate deveni minciună. Lupta înaintașilor a fost desartă și tinta lor nebună. Scepticii formulează definiții schopenhauerinene de felul: Moartea succede vieții, viața succede la moarte. Lumea nu are - după dansii - alt sens. Cugetarea nu e decât o combinație maiestrită a unor lucruri care nu există, o carte tristă și nălcită, Ce mai mult o încifrează cel ce vrea a descifra.

Asadar, poetul trăiește o dramă, drama neputinței ieșirii din contemporaneitate, condiția de epigon sceptic fiind în cele din urmă și a lui, cu toate că ideologic rămâne un adept al înaintașilor de la 1848. De aici decurge vibrația lirică intensă a poemului, care trebuie văzută ca un manifest poetic

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

---

ivit intr-un moment de rascruce al dezvoltarii poeziei romanesti.

Scrisoarea III a aparut la 1 mai 1881, in Convorbiri literare. Simtindu-se atras de istorie, ca orice poet romantic, Eminescu transpune in opera sa momente incarcate de glorie din viata poporului roman. in evocarea istoriei atitudinea poetului are doua ipostaze: una elegiaca si cealalta satirica. Viziunea elegiaca se manifesta cu pregnanta in poeziile in care panorama civilizatiei creeaza un sentiment al zadarniciei (Memento mori, Muresanu, imparat si proletar).

in ce priveste satira, aceasta vizeaza toate laturile existentei sociale: lipsa de idealuri a tineretului (Junii corupti), scepticismul, impostura, superficialitatea (Epigonii), conditia geniului (Scrisoarea I, Scrisoarea II), snobismul (Ai nostri tineri), profanarea iubirii (Scrisoarea IV, Scrisoarea V), precum si lipsa unei concepii superioare despre arta (Criticilor mei). Mihai Eminescu publica in Convorbiri literare o serie de poezii intitulate eufemistic Scrisori, care contin puternice accente satirice, ce se remarca printr-o vizibila unitate din punct de vedere al formularii si al tematicii. Toate aceste poeme de factura romantica au in centru motivul conditiei geniului nevoit sa traiasca intr-o societate incapabila sa-l inteleaga.

Scrisoarea III, care initial urma sa faca parte alaturi de imparat si proletar din vastul poem Memento mori, se opreste la vremurile stralucite din timpul domniei lui Mircea cel Batran. Aici geniul este omul politic, Cezarul si conducatorul. Poemul este o creatie bazata pe antiteza dintre trecutul inaltator si prezentul decazut.

La nivelul compozitional distingem doua parti, prima avand patru tablouri si o desfasurare ampla, evocatoare si epopeica.

Tabloul intai debuteaza cu o alegorie menita sa sugereze puterea Imperiului Otoman. Povestea feerica incepe prin evocarea unui tanar sultan care doarme sub fereastra iubitei - frumoasa Malcatun - si care viseaza ca Luna (prefacuta in fecioara) il cheama intr-un straniu joc nuptial. Dupa disparitia lunii, visul capata o alta semnificatie: din inima sa creste un copac urias sub care se adaposteste intreg Universul.

Tabloul urmator consta intr-un succint episod dramatic, in care dialogul are o importanta deosebita. Sunt evocate cele doua personalitati istorice - Mircea si Baiazid - a caror miscare este scenica. Domnitorul roman se infatiseaza inca de la inceput ca un simbol al poporului nostru, ca o intruchipare a calitatilor morale ale acestuia. Eminescu il evoca ca pe un batran intelept, simplu dupa vorba, dupa port, care stie sa le faca o primire ospitaliera chiar si dusmanilor: Cat suntem inca pe pace, eu iti zic: Bine-ai venit! Mircea cel Batran da dovada de modestie: si nu voi ca sa ma laud, nici ca voi sa te-spaimant, Cum venira se facura toti o apa si-un pamant, dar si de demnitate: Despre partea inchinarii, insa, doamne, sa ne ierti. El sugereaza, de asemenea, cu multa diplomatie, utilitatea evitarii unui razboi.

Urmeaza apoi tabloul al treilea in care scena se transpune pe campul de lupta. De data aceasta, predominante sunt imaginile motorii, vizuale si cele auditive.

inca de la inceput atmosfera tensionata este sugerata prin miscarile naturii. Ostirea romana iese

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

---

din umbra deasa a codrului si il loveste cu inversunare pe dusman. Poetul releva vitejia lui Mircea, care prin atitudinea sa isi incurajeaza ostentiv: Mircea insusi mana-n lupta vijelia-ngrozitoare, Care vine, vine, vine, calca totul in picioare. Contrastul dintre starea de spirit a domnului nostru si aceea a cotropitorului, care urla ca si leul in turbare, este evident. Imaginile realizate sunt apocaliptice: in fuga lor, caii iau pe copite fata negrului pamant, sagetile "se toarna" "ca nouri de arama si ca ropotul de grindini", "Vajaind ca vijelia si ca plesnetul de ploaie".

in final, inlestarea armata se termina cu victoria lui Mircea cel Batran, armata otomana fiind aruncata ca pleava vanturata peste Dunare.

Ca si tabloul al treilea, cel de-al patrulea este descriptiv. Este evocat momentul de odihna al invingatorilor. Acum luna, Doamna marilor s-a noptii varsa liniste si somn. Este o liniste plina de solemnitate ce contrasteaza cu tumultul bataliei. intr-un cadru in care domneste un calm desavarsit este introdusa o nota idilica, concretizata prin cartea pe care fiul domnitorului o trimite dragei sale, de la Arges mai departe.

Aceasta parte echilibreaza constructia episodului si anunta, totodata, izbucnirea vehementa din episodul al doilea. Virulenta este foarte bine scoasa in evidenta prin antiteza trecut-prezent.

Diferenta izbitoare dintre veacul de aur si vremurile contemporane poetului este relevata de la inceput: De-asa vremi se-nvrednicira cronicarii si rapsozii; Veacul nostru ni-l umplura saltimbancii si irozii...

Sagetile satirei Eminesciene vizeaza demagogia, falsul patriotism, lipsa de idealuri a tineretului. Poetul constata cu amaraciune si indignare: ...castigul fara munca, iata singura pornire; Virtutea? e o nerozie; Geniul? o nefericire. Discursurile, retoricele suliti sunt rostite din usa cafenelei. Daca in prima parte a poeziei domina epitetele ornante, in cea de-a doua politicianilor vremii le sunt atribuite epitete menite sa caracterizeze: uraciune, priviri imparosate, cocosati, lacomi, ochi bulbucati, sugerandu-se astfel dimensiunile lor sufletesti.

Pentru depasirea acestei realitati tragice, el cauta solutia tot in trecut, prin evocarea lui Vlad tepes: Cum nu vii tu, tepes doamne, ...

Daca in partea intai a Scrisorii III fraza este lunga, cu o curgere lina, iar culoarea locala este sugerata printr-un limbaj usor arhaizant (oaspe, val-vartej), care scoate la iveala intelepciunea populara, in partea a doua fraza este abrupta; exista un numar mare de propozitii interogative si exclamative menite sa exprime revolta, ironia, sarcasmul poetului: Voi sunteti urmasii Romei? Niste rai si niste fameni! I-e rusine omenirii sa va zica voua oameni! Cuvintele de factura populara sunt inlocuite cu neologismele: fameni, progenitura, perfid.

Asadar, Scrisoarea III, o vibranta expresie a patriotismului eminescian, contine idei sociale si politice.